

VOORPUBLICATIE

Robert Haasnoot

Uitzaaien

Waarom laten de doden zich niet zien?

Op zondagavond 19 juni 2022 lees ik voor het slapengaan een artikel waarin een onderzoeker vertelt over de dromen van terminale patiënten in de laatste weken van hun leven. Vaak zijn die dromen lucide en troostrijk. Geregeld duiken er dierbare doden in op die zij binnenkort hopen terug te zien. Bij het ontwaken zijn de patiënten gelukkig, gesterkt voor de overgang, of voor het uitdoven.

Het artikel resoneert. Ik ga na of ik de laatste tijd over een of meerdere van mijn doden heb gedroomd. Ik neem me voor om er de komende

tijd alert op te zijn, en daar heb ik alle reden toe. Al een paar maanden ben ik hondsmoe. Inmiddels breng ik het grootste deel van de dag in bed door, niet zelden rillend en zwetend. Mensen in mijn omgeving vertellen over kennissen met dezelfde klachten. Een venijnige, langdurige griep. Wat ook kan is dat ik een verwaarloosde covidbesmetting onder de leden heb.

Daarom ben ik twee weken geleden toch maar naar mijn huisarts gegaan. Die luisterde naar mijn inmiddels hoestvrije longen en opperde dat het om postvirale vermoeidheid ging. Het herstel na een infectie nam gemiddeld zes weken in beslag. Als ik me binnen een paar weken niet beter voelde, moest ik terugkomen.

Ik ben niet meer teruggegaan. Gewoon maar stug uitzielen. Maar in bed die avond, na het lezen van het artikel, richt ik mij in mijn verbeelding tot al mijn dierbare doden omdat ik vrees dat er meer aan de hand kan zijn dan postvirale vermoeidheid. Ik dring bij hen aan om, mocht ik inderdaad iets ernstigs onder de leden hebben, mij dat in een droom in niet mis te verstane bewoordingen te laten weten.

Twee avonden later, op dinsdag 21 juni 2022, sta ik op het punt naar bed te gaan als plotseling het rookalarm afgaat. Maar er is geen rook in mijn woonkamer. Bovendien staan de hele avond de ramen open om voor koelte te zorgen na een warme dag.

Ik ga op een stoel staan om het helse gepiep te smoren. Omdat ik net niet bij het apparaat kom pak ik een keukentrap, draai aan het vastgeschroefde rookalarm, druk erop, ruk er verbeterd aan. Het oorverdovende gepiep houdt niet op, grovere maatregelen zijn nodig. Ik pak een bezem. Als ik op het punt sta het apparaat van het plafond te rammen is het opeens weer stil.

Buiten adem wankel ik naar de keuken. Misselijk en duizelig hang ik lange tijd boven de gootsteen uit te hijgen. Niet normaal hoe beroerd ik me voel, en ik spreek mezelf toe: Geen uitvluchten meer, morgen terug naar de huisarts.

Vaak beginnen de gezichten van terminale patiënten te stralen als hen gevraagd wordt over hun bijzondere dromen te vertellen. Volgens de onderzoeker is het opvallend dat deze dromen coherenter zijn dan de doorsnee droom.

Indrukwekkend, de werking van het brein. Met

als levensecht ervaren dromen, wordt bij stervenden opgewekt wat de Statenvertaling zo mooi beschrijft als *het verlangen om ontbonden te zijn*.

De volgende middag gaat de stagiaire van de huisarts met een stethoscoop mijn bezwete rug en borst af. Ze laat mij zo vaak zuchten dat ik duizelig word en even moet pauzeren en een glas water drinken. Als ze eindelijk klaar is gaat ze achter haar bureau zitten.

Er moet zo snel mogelijk een röntgenfoto van mijn thorax worden gemaakt, zegt ze. Voor de zekerheid.

Daar was ik al bang voor. Ze belt naar een ziekenhuis en staat vervolgens lang in de wacht. Ik opper dat die röntgenfoto best ook morgen kan worden gemaakt, een dag meer of minder maakt niet uit, maar ze negeert mijn opmerking. Aan de telefoon met een radioloog is ze onwrikbaar. Een halfuur later wandel ik het streekziekenhuis binnen.

Als de stagiaire me aan het eind van de middag terugbelt, heeft ze slecht nieuws. Wat de röntgenfoto aan het licht brengt is zorgelijk, zegt ze.

Dat bevestigt de longarts van het streekziekenhuis de volgende ochtend. Zwetend en verzwakt zit ik tegenover haar. Er worden meerdere buisjes bloed

afgenomen en ik kan weer naar huis. En dan ont-
kom ik er niet aan om Aran, Sasha en Jogien, mijn
ex, op de hoogte te brengen van de röntgenfoto
en de zorgen van de artsen.

Terug in bed die middag, uitgeput en aangeslagen,
roep ik mijn dierbare doden ter verantwoording.
Waarom hebben zij zich niet laten zien, terwijl de
toestand ernstig lijkt te zijn? Uitzichtloos misschien.

Niet veel later slaap ik en ben ik aan de overkant
van de oceaan, aan de rand van een landweggetje,
ergens in New England. Het is vroeg in de ochtend,
de zon komt bijna op.

Ondanks de schemer zijn de kleuren van de om-
geving adembenemend. Ik ontwaar een samenhang
in de diverse schakeringen van het groen van een
weiland, het donkerbruin van de bomen langs de
weg, het koningsblauw van het licht en de lucht,
het grijsbruin van de aarde op het landweggetje.
Leven golft naar alle kanten en door alle kleuren.
Ook de stokoude Chevy pickup in de berm, met
hoog opgeschoten gras tegen de lekke banden, valt
moeiteloos samen met het landschap. De mintgroene
kleur van de truck streelt ogen en ziel.

Als ik mijn hoofd wat opzij draai, zie ik boven
een lange haag van roodbruine struiken de boven-

verdieping van een wit huisje steken. Het dak en de muren geven warmte af in de vorm van mist. De van dauw doordrenkte lucht vult mijn longen en ik bruis van energie.

Het volgende moment ben ik het huis binnengegaan. Op mijn tenen, want de bewoners liggen nog te slapen. Ik sta in een keuken, die gevuld is met het warme oranjerood van de opkomende ochtendzon. Het is er knus en brandschoon en alles wacht op het ontwaken van de bewoners. Een glanzende koelkast. Een opgeruimd aanrecht. Over de tafel ligt een gehaakt kleedje – dat ik opeens herken! Zoals ik nu ook de tafel en de stoelen, het oude tv'tje op het bijzettafeltje bij de deur naar de kelder herken. Ik sta in de keuken van mijn oom en tante in Hawthorne, New Jersey, bij wie ik een poos heb ingewoond.

Later, net wakker en nog in de ban van de wonderschone droom, heb ik vlot de puzzel ervan gelegd. Ik herinner me wat mijn zus zei over de slechte staat van het huis van mijn oom en tante, toen ze onlangs mijn tante bezocht. In de droom was het nog zoals ik het van vroeger herinner. Ogenblikkelijk leg ik een link naar wat Esther Gerritsen ooit vertelde over haar oorspronkelijke plan voor het begin van haar

prachtige roman *Dorst*. Namelijk dat het personage van de moeder na haar dood ontdekt dat alle dierbare spullen die tijdens haar leven waren zoekgeraakt of stukgegaan, plotseling weer terug waren, heel en glanzend als nooit tevoren... *Zie, Ik maak alle dingen nieuw*, herinner ik me van de Bijbel uit mijn jeugd.

Mijn telefoon gaat. De longarts van vanmorgen belt. Het is inmiddels half acht in de avond. Ik weet dat ze de volgende dag op vakantie gaat, maar in plaats van haar koffers te pakken heeft ze zich op de valreep over de uitkomsten van het bloedonderzoek gebogen, en die waren niet best. Het is zaak dat ik zo snel mogelijk aan een antibioticakuur begin, zegt ze. Ze gaat ervoor zorgen dat er in de ziekenhuisapotheek een recept klaarligt.

Ik heb inmiddels in bed voldoende energie getankt om naar het streekziekenhuis te rijden. Onderweg dreunt keer op keer strijdlustig een nummer van Elvis Costello in mijn hoofd: *Oliver's Army are on their way, Oliver's Army are here to stay...* Het rookalarm is afgegaan om me te waarschuwen, en nu is het oorlog. Ik ga een pillenleger antibiotica ophalen voor een ver-

nietigende aanval op alle kwaadaardige bacteriën in mijn lijf.

De volgende maandag lig ik op de afdeling Radiologie doodstil op een bed, veertig minuten lang, want ik moet voldoende radioactief worden om als offerande te fungeren voor het pronkstuk van de nucleaire geneeskunde, de PET-scan. Opnieuw denk ik terug aan de droom van een paar dagen geleden. Ik moet me eraan vasthouden en bij de angstige gedachte aan de dood denken aan de gelukzalige uitwerking van het serene landschap. Hoe het leven moeiteloos heen en weer golfde door betoverende kleuren. Urenlang had ik ernaar kunnen kijken. Er was geen mens te bekennen, maar het was dan ook vroeg in de ochtend.

Lastig om de droom met anderen te delen zonder dat er dan meewarig naar mij gekeken wordt. Ik zou klinken als zo'n doorsnee goeroe die met veel suggestie en overrompelende stelligheid esoterische prietpraat aan de man brengt.

Oliver's Army is ondertussen aan een onstuitbare opmars bezig. Ik voel me steeds fitter.

Weer thuis kruip ik toch maar even in bed om te bekomen van de onrust van het PET-scan-onder-

zoek. En dan, neergezonken in een volgende droom, zit ik op het voordek van een kleine jacht, met mijn rug tegen de stuurhut. Ik geniet van de kalme tocht over een rivier die zich door een prachtig bos kronkelt. Weer is er de verrukking over de diepe kleuren van het natte moerasbos en het dartelen van het opspattend water rond de boeg.

‘Let’s go fishing Bob.’

Mijn Uncle Bill uit het huis in Hawthorne, een van mijn dierbare doden, is zomaar opgedoken. Ik zie hem niet, zijn stem komt van rechtsboven, uit de stuurhut. Uit mijn ooghoek zie ik opeens een witte hengel, die hij laat zakken. Ik neem het tuig in handen en bekijk het.

‘Ik weet niet of ik met dat ding overweg kan.’

‘It’s easy.’ Er hangt een kruikje aan, zegt hij. Daarin zit een groen drankje, dat ik in mijn mond moet nemen en over de hengel uitspugen, dan gaat het vissen vanzelf.

Ik zet het kruikje aan mijn lippen, maar er komt niets in mijn mond, wat ik ook probeer.

Ik laat het verder maar. Bovendien heb ik geen zin in vissen. Ik wil alleen maar kijken naar het prachtige landschap aan weerskanten van de rivier, hoe de boeg door het water snijdt, het wervelen van het ochtendlicht door de boomtoppen. Mijn

oom kan ik niet zien, ik hoor zijn stem ook niet meer, maar ik weet dat hij er is.

Het is goed, meer dan goed. We varen wel.

In mijn ziekenhuisdossier staat een onbegrijpelijk code: cT3N3M1a. Hans, een goede vriend en medicus, ontcijfert die voor mij. 'Vreselijk', zegt hij. 'Echt vreselijk.'

Het vreselijke krijg ik bevestigd in de spreekkamer van de longarts. Ik loop dan al enkele weken steunend en zuchtend in de tredmolen van het ziekzijn. Samen met mijn dochter Sasha en Greet, een lieve vriendin, hoor ik het aan.

'De PET-scan toont het beeld van stadium vier longkanker, met een tumor van ruim vier centimeter en met uitzaaiingen in de lymfeklieren, ook langs de longvliezen en mogelijk langs de lymfevaten. Daarbij speelt nog een infectie een rol die we niet hebben kunnen weggrijpen met een drain. De ziekte kan helaas niet genezen worden door een operatie of bestraling, daarvoor is het te ver gevorderd.'

Ik kijk naar mijn gevouwen handen. Lelijke handen. Zodra ik mijn vingers strek verschijnen er op mijn vingerkootjes tien gerimpelde ogen zonder pupillen, ogen zonder ziel. Nu is het officieel: ik

ben niet meer te genezen, ik ga dus dood. Naast mij huilt Sasha zachtjes. Ik leg machteloos een hand tegen mijn dochters rug.

The man who blew up his lungs

De wonderschone dromen, het zien van diepe kleuren waarin het leven golft, het doet denken aan wat psychedelicegebruikers ervaren tijdens een trip. Met dit verschil dat er in mijn dromen niets spectaculairs gebeurde. Wel deelde ik de gelukzalige sensatie van harmonieuze eenheid met aarde en hemel, waar gebruikers van onder andere lsd en psilocybine melding van maken.

Een sensatie geproduceerd door een brein met een ontregelde hypothalamus. Ik heb er geen

psychedelica voor nodig gehad, een autonoom 'iets' in mijn brein heeft mij die buitengewone droombeelden vol onaardse kleuren gevoerd. Je hoeft geen doorgewinterde oneirocriticus, geen droomduider te zijn om de boodschap te begrijpen... Amerika, mijn geboorteland. Terug naar de oorsprong, naar het beloofde land aan de overkant van de oceaan. Alle dingen worden nieuw in het nieuwe New England. Het moet er prachtig zijn, daar aan de overkant. Op YouTube staan filmpjes van mensen die beweren er tijdens een bijna-doodervaring te zijn geweest.

Ondertussen lig ik hier lekker in mijn ziekenhuisbed, weggestopt op de voorlaatste verdieping van het universitair medisch centrum, hoog in de lucht. Hoe erger de kwaal, hoe dichterbij de hemel komt, en veel hoger in rang dan de verpleegafdeling Oncologie kom je als patiënt niet. Het kan niet anders of de verdieping boven mij is gereserveerd voor de ergste categorie. Daar zijn de koelingen met overleden patiënten en containers met andersoortig stoffelijk overschot.

Mijn prognose is niet best. De grafieken op de website van het KWF tonen aan dat bij vierde stadium longkanker ruim de helft binnen anderhalf jaar dood is. Slechts een schamele drie procent is

na vijf jaar nog in leven. Ik weet dus waar ik aan toe ben, en het is goed. De wedstrijd is gespeeld, de goede strijd gestreden en de loop voleindigd. Mijn roman is nagenoeg af, het heeft geen zin om aan een nieuwe te beginnen, daarvoor heb ik geen tijd meer. Ik betwijfel of ik Kerst ga halen. Voortaan is het freewheelen in blessuretijd en het leven goed afsluiten.

Dat ik hier lig is mijn eigen schuld, maar niemand die mij iets verwijt. Geen arts die mij bestraffend toespreekt vanwege dat decennialang roken van mij, of die mij berispent vraagt – ‘Zeg eens eerlijk’ – of ik niet al heel lang heb geweten dat het goed mis was in mijn lijf, aangezien op de scanfoto’s mijn longen voor driekwart gehuld zijn in dichte mist.

Natuurlijk wist ik dat het goed mis was. Al heel lang. Maar iedere keer dat ik buiten adem raakte, bezwoer ik mijn onrust met een mantra die ik dan stevast in mijn hoofd liet klinken. Een voiceover uit een filmtrailer baste bewonderend: *‘The man who blew up his lungs’*, waarmee mijn vertoon van zwakte, het hijgen en zweten, iets heroïsch kreeg.

Zelfbedrog. De laatste paar maanden sliep ik diepe gaten in de dag, maar nóg bleef ik kop-

pig weg van de spreekkamer van mijn huisarts. De man moest een weinig florissant beeld van mij hebben, dacht ik, want áls ik me eens in zijn spreekkamer liet zien, dan altijd vanwege iets smerigs. Acne vulgaris tot mijn vijftiengste, joekels van fistels of builen in liezen of oksels, een haartong. En meerdere episoden van een depressie, maar gelukkig is dat een schone ziekte. Waarvoor ik dan steevast werd doorverwezen, zodat ik niet de gelegenheid kreeg om mij eens van mijn reine kant te laten zien. Op voorhand voel ik me schuldig als ik een spreekkamer binnenga, bang voor ontmaskering. Niks geen Cartesiaans substantiedualisme, het moeten beschrijven van een kwaal aan een dokter is het erkennen van een verdorven geest in een daardoor ziek lichaam.

Toen ik seksueel actief werd, ontdekte ik tot mijn schrik dat er door het nachtelijk opwekken van ‘het lekkere gevoel’ ineens iets plakkerigs uit mijn piemel kwam. Een paar weken heb ik daarover toen in de rats gezeten. Een klasgenoot had ooit de term ‘druiper’ laten vallen. Meisjes konden je ziek maken, zei hij. Verkeerde meisjes, van het soort waar mijn moeder de term ‘alley cat’ voor gebruikte. Er kwam dan een soort pus uit je pie-

mel, en als je er niet mee naar de dokter ging, werd je op den duur blind en krankzinnig.

Ik zocht het woord ‘druiper’ op in het woordenboek en daarna in de encyclopedie. Het bestond inderdaad. Officieel heette die ziekte gonorroe, een kwaadaardig grommende naam die al veel erover verraadde. De encyclopedie sprak niet over ‘pus’ maar over ‘afscheiding’, maar verder had mijn klasgenoot het bij het rechte eind gehad. Wilde ik niet blind of gek worden, dan moest ik toch echt naar de dokter. Alleen zou ik hem moeten opbiechten dat de afscheiding veroorzaakt werd door het ’s avonds in bed met mijn onderlijf over het matras schuren. Ik bedacht er allerlei ingewikkelde, vunzige scenario’s bij van mij en een van de meisjes uit mijn klas, maar dat ging ik de dokter echt niet vertellen. Ik had nog wel tijd, want blind en krankzinnig werd je pas na heel wat jaren. En misschien had ik geluk en ging het vanzelf over.

Geplaagd door angst over wat mij mogelijk te wachten stond, stal ik een boek over seksuele voorlichting uit de bibliotheek. Noodgedwongen achterovergedrukt omdat ik het niet durfde af te stempelen. Tot mijn enorme opluchting ontdekte ik dat de afscheiding in werkelijkheid

het zaad was waar in de Bijbel veelvuldig over werd gesproken. Abrahams eerbiedwaardig zaad was gewoon Abrahams sperma, want zo werd dat plakkerige witte spul genoemd. Ik kon er kinderen mee verwekken, talrijk als de sterren, en dat nieuwe gegeven vervulde me met trots.

Ik draai me om. Voorzichtig, want het infuus-slangetje is in de war geraakt. Ik kijk uit over de stad waar alle bedrijvigheid door de zomernacht is lamgelegd. Alles slaapt, behalve de oplichtende gebouwen die over de stilte regeren en het treinstation dat is bekomen van het reizigersgewoel en het constante geraas over de rails overdag.

Nee, hier zal niemand me iets verwijten. Hier wordt voor me gezorgd en over me gewaakt. Elke hartslag en ademtocht wordt geregistreerd. Nu ik eenmaal ontmaskerd ben door een röntgenapparaat en een PET-scanner kan ik alle zelfbedrog laten varen, alle verzet staken en het genot van de bevrijdende nederlaag ondergaan.

Voorlopig moet ik hier nog blijven, is mij verteld. Om aan te sterken en onderzoeken te ondergaan. Morgen kom ik meer aan de weet over mijn toestand, want dan spreek ik de professor naar wie het streekziekenhuis me heeft doorver-

wezen. Die me heeft laten opnemen.

Ik gaap. Ik kijk van de gebouwen op naar de lucht. Hoog boven de stad en dicht bij de dood, richt ik mij tot mijn overleden ouders. *Zien jullie mij?*

Ze horen me, stel ik me voor. Verbaasd onderbreken ze het evalueren van hun aardse levens en het gladstrijken van alle plooien, waarmee ze sinds hun blij reünie bezig zijn. Toen mijn vader nog in zijn eentje dood was, hoefde ik op de begraafplaats in de duinen maar een sigaret te rollen en die in de aarde naast zijn graf te stoppen of ik had zijn aandacht. Dat veranderde toen drie jaar geleden ook mijn moeder overleed. Ineens bleef het verdacht stil aan het graf.

Mijn ouders hadden het vast te druk met elkaar om mij te kunnen opmerken. Logisch, want nu ze waren overgegaan naar de eeuwigheid liep hun tijd niet meer synchroon met de mijne. Een jaar – volgens de Bijbel duizend jaar, maar daarin wordt vaak overdreven – is als één dag voor hen. Ze hadden nog wel een minuut of tien van een hemelse dag nodig om bij te praten.

Opgeschrikt van mijn innerlijke stem zien ze tot hun verwondering mij met kanker in een ziekenhuisbed liggen. Mijn moeder, ooit verzot op

ziekenhuizen, zal het boeiend vinden en gunt me de liefdevolle zorg die ik hier krijg. Bij leven was ze een hypochonder, ik vermoed niet uit angst voor ziekte en dood, maar uit verlangen naar aandacht en zorg. Nou ja, naar liefde, en die krijgt ze nu gelukkig volop als ik de YouTube-filmpjes moet geloven. Liefde van het volmaakte soort. Mijn vader beziet mijn toestand met optimistische lijdzaamheid, want zijn ervaring leert dat een naderende dood niet iets is om je druk over te maken. Die komt vanzelf wel.

We begrijpen elkaar. Lieverds zijn het. Stuntelaars, net als ik, en ik glimlach naar de lucht. Wat mij betreft kunnen ze verdergaan met het gladstrijken van de plooiën van het aardse leven. Ik draai mijn hoofd weg en doe mijn ogen dicht.

Bijna ben ik afgedwaald naar de slaap, als ik opschrik van voetstappen op de gang. Ik luister, maar de voetstappen buigen alweer af. Ik kijk op de klok. Voor mijn nachtelijke injectie is het nog te vroeg.

Ik heb een extra oxazepammetje in mijn nachtkastje. Dat zou ik kunnen innemen. Mijn hoofd is te druk voor mijn lichaam, vandaar dat ik overdag uren aaneen van de wereld ben, nog meer dan

voorheen. Energie tanken, want de tank is bijna leeg en de onderzoeken zijn uitputtend.

Gisterochtend zat ik thuis koffie te drinken met mijn broer. Hij had puddingbroodjes meegenomen en we bespraken luchtig het zware onderwerp van mijn ziekte, toen de telefoon rinkelde.

Het was de longarts van het streekziekenhuis. Ze meldde dat ze niet tot een diagnose kon komen, aangezien het weefsel dat via een punctie van een longvlies was weggenomen geen kwaadaardige cellen bleek te bevatten. Spijtig genoeg was voor de biopsie een verkeerde verdachte plek gekozen. Nu was er geen uitsluitel. Ze had mijn casus voorgelegd aan een professor in het universitair medisch centrum. Die wilde mij opnemen. Zo snel mogelijk. Kon ik daar over anderhalf uur zijn? Want de professor had voor dat tijdstip een ingreep gepland: een nieuwe poging om een pleura-drain aan te leggen. De man liet er geen gras over groeien.

In allerijl pakte ik mijn rolkoffer in.

Anderhalf uur later lag ik op een onderzoekstafel en waren twee vrouwelijke artsen in de weer om alsnog voor elkaar te krijgen wat een collega van het streekziekenhuis eerder niet was

gelukt. Had die het al na een enkele poging opgegeven, deze twee zetten door. Maar het ging moeizaam, meerdere malen zochten ze lang naar een geschikte plek en staken dan een naald tot in de pleuraholte onder mijn longen. Op de onderzoekstafel waande ik me een overmeesterd prooi uit een natuurfilm. Zo'n arme bok of rund dat elk verzet had opgegeven, in de hoop dat roerloosheid een laatste redmiddel tot overleven kon zijn. Weliswaar hadden ze met me te doen, dat lieten ze herhaaldelijk blijken, het waren empathische leeuwinnen, niettemin hadden ze een taak te volbrengen waarvan ze zich niet lieten afbrengen door mijn gekerm. Het was voor mijn eigen bestwil, keer op keer staken ze na lang zoeken toe. Na zo'n driekwartier gaven ze het op en kon ik, duizelig en uitgeput, terug naar de verpleegafdeling worden gereden.

Waarom het ze gisteren niet lukte begreep ik vanmiddag met een oogopslag. De misselijkmakende aanblik van twee flinke buizen met pus die een jonge, maar al even onverbiddelijke arts met een dikke naald uit de pleuraholte had weten op te zuigen. Allesbehalve vloeibaar, op wat bruinige drab tussen het gifgroen in een van de buizen na.

‘Mijn God, zit dat allemaal onder mijn longen?’

‘Ik ben bang van wel.’

‘Ik ben zo te zien veel te lang met een infectie blijven rondlopen.’

Alsof ik het op dat moment pas besepte. De arts, niet veel ouder dan Sasha, zei er wijselijk niets op.

Gedane zaken nemen geen keer. Over besluiten die ik in het heden neem, heeft mijn toekomstige ik niet te oordelen. Evengoed heb ik de fouten van mijn vroegere ik maar gelaten te accepteren.

En dat doe ik ook. Sinds de longarts van het streekziekenhuis een paar weken geleden het vonnis heeft uitgesproken, ben ik een en al mildheid jegens mijzelf; complimenteer ik mezelf bij alles wat enige moeite kost. ‘Goed zo, Robbie’, zeg ik als ik doodmoe terugkom van de supermarkt, als ik ondanks fikse tegenzin een douche heb genomen, als ik eindelijk de keuken heb opgeruimd. En schiet ik weer eens tekort, als ik bijvoorbeeld in plaats van te schrijven toch maar stiekem mijn bed opzoek, zeg ik vergoelijkend: ‘Ga maar lekker slapen, je hebt het verdiend.’

Ik word er monter van. Onverstoorbaar tevreden. En dat is goed, want wie eenmaal zijn vonnis heeft aangehoord en gedwee zijn straf ondergaat, hoort verder gevrijwaard te blijven van veroorde-

ling van zowel anderen als zichzelf.

Ik neem het oxazepamtabletje in. Nu rustig wachten tot de loomheid mijn hoofd vult. Vooralsnog merk ik nog de piepjes her en der op de afdeling op. In een van de kamers geeft iemand over, waarop lichte tumult en gejammer volgt. Een geluk dat ik alleen lig. Muziek zou kunnen helpen. Afdrijven op mooie nocturnes.

Morgen weet ik meer. Maar wat de uitkomst ook is, ik vaar wel.

Hangende de uitkomst

Het is lastig douchen met een rechterarm die niet nat mag worden en verbonden is met een infuuspaal. Ik heb een te krappe blauwe latex handschoen opgetrokken tot over de zwachtel waaronder de naald zit, maar natuurlijk zakt die af. De zwachtel wordt nat, de boel moet straks opnieuw worden ingepakt.

Straks ja, maar eerst naar buiten. Roken. Of beter gezegd, dampen. Nu het weer ochtend is, is daar eindelijk gelegenheid voor. De nicotine-onrust moet worden gestild.

Niet veel later, schoon en geschoren, schuifel ik met de infuuspaaal aan de hand door de gang, op weg naar de liften.

Terwijl ik daar sta te wachten realiseer ik me dat de paaal lijkt op de vreemde hengel uit de droom van mij en Uncle Bill op de rivier. De groene vloeistof die ik maar niet in mijn mond kreeg. Groen is de kleur van gif en gif geneest een zieke: het kan niet anders betekenen dat genezing voor mij niet meer mogelijk is. Ik vond in de droom dat ik mezelf de moeite van het vissen moest besparen en me, lekker berustend, overgeven aan de tocht over de rivier en maar zien waar die eindigde. En wanneer.

De verpleegkundigen vinden het een goed teken dat ik zo vaak met infuuspaaal en al naar buiten ga. Ik laat ze geloven dat ik hard aan mijn herstel wil werken en een liefhebber van het buitenleven ben. Een vrijbuiters.

De waarheid is dat ik buiten een geheim plekje op het rookvrije ziekenhuisterrein heb gevonden om te dampen, een paar sigaretten – *heets* heten die – achter elkaar. De mooie banken in de zon bij het station, op zo'n tweehonderd meter van het ziekenhuis, kan ik nog niet halen. Ik moet heel wat meters door gangen afleggen om buiten

te geraken, en dat alleen al vergt veel inspanning.

Het is geen roken wat ik doe. Ook geen vappen met een e-sigaret. Aan een longarts heb ik schuldbewust – een wanhopig pleidooi – het verschil tussen heets en sigaretten proberen uit te leggen, maar van meet af aan keek hij wantrouwend; hij had geen boodschap aan mijn propaganda. Dat toen ik zo'n vijf jaar geleden van sigaretten overstapte op heets, het erge hoesten al na een paar dagen stopte. Dat een onderzoek in opdracht van de Engelse overheid uitwees dat een heet 93% minder schadelijk was dan een sigaret. Want de paar centimeter tabak boven de drie filters werd verhit maar niet verbrand, waardoor er geen rookgassen vrijkwamen, geen teer en andere rotzooi, alleen nicotine. Ik vertelde de longarts wat een toxicoloog ooit beweerde. Dat sommige mensen best wel een beetje aanjagende nicotine konden gebruiken, en daar rekende ik ook mezelf toe.

Geloof je het zelf, zag ik de longarts denken.

De liftdeuren schuiven open. *I am the master of my fate, the captain of my soul*, denkt de verslaafde grimmig. *Invictus!* kermt de ten dode opgeschreven kankerpatiënt.

Dampend en genietend, zittend op de stenen rand van een enorme bloembak tegenover het ziekenhuis, kijk ik naar de langstreckende fietsers en voetgangers in de frisse maar al zonovergoten morgen. De meesten hebben haast. In hun hoofden zijn ze al op hun werk, gaan hun afspraken en verplichtingen voor die dag langs, denken aan mooie vooruitzichten of aan beslommeringen. De stug tikkende tijd jaagt hen op. Maar voor mij is de tijd rekbaar. Aangelijnd aan een infuuspaal kan ik stilletjes kijken en dampen en elk moment uitrekken zo ver ik wil. Ik speel niet meer mee. Ik ben geblesseerd geraakt en gewisseld en zit op de reservebank toe te kijken.

‘Er is een scheidslijn tussen jou en mij’, zei ik een paar jaar geleden tegen mijn goede vriend Arie, die aan tongkanker leed en daar uiteindelijk aan zou overlijden. ‘Ik kan meeleven maar niet meevóelen. Daarin ben je eenzaam, stel ik me voor.’

Wist ik nog maar wat hij daarop antwoordde. Zelf voel ik me allesbehalve eenzaam door mijn ziekte. Als het verdriet dat ik bij anderen veroorzaak niet zo zou schrijnen, zou ik zowaar gelukkig zijn. En wanneer ik met dat verdriet en medelijden word geconfronteerd, heb ik een

verhaal over verzoening met mijn lot paraat dat het verdriet moet verzachten. Maar voor Sasha en Aran schiet zo'n troostrijk verhaal tekort. *Ik* schiet jegens hen tekort. Omdat ik niet met hun angst en verdriet overweg kan. Ik weet niet hoe ik hen kan loslaten, want daarmee ga ik tegen de stroming in van alles wie ik ben.

Niet aan denken nu. Over anderhalf uur spreek ik de professor. Ik moet me alvast wapenen tegen wat hij ongetwijfeld gaat zeggen. In de verte loopt een bekende op de hoofdingang, onbespied en uit zijn rol.

Voor de zekerheid wacht ik tot hij door de draaideuren naar binnen is gegaan en kom dan overeind. Maar veel te snel. Een duizeling overvalt me, de omgeving lijkt naar een kant te trekken. Ik ga gauw weer op de bloembak zitten om te voorkomen dat ik met infuuspaal en al tussen de planten beland en consternatie veroorzaak. Straks laten ze me niet meer naar buiten gaan en kan ik niet meer dampen.

Terwijl de mist voor mijn ogen optrekt, besef ik plots dat het droomlandschap met de diepe kleuren geen blik in het hemelse kan zijn geweest. Want wie zijn lichaam aflegt en overgaat naar een mogelijk hiernamaals, kan onmogelijk nog lan-

ger kleuren waarnemen. Die bestaan alleen in het aardse, dankzij een samenspel van ogen en brein waarbij de uiteenlopende trillingen van deeltjes worden ‘vertaald’ in even uiteenlopende kleurschakeringen. In de deeltjeswereld buiten ons lichaam is er geen groen gras, blauwe lucht of witte maan.

Desondanks zal ik blijven vasthouden aan de geruststellende boodschap van de droom. Het komt goed, leven of dood, hoe dan ook, ongeacht wat de professor straks gaat zeggen.

Ik sta op, voorzichtig dit keer en zuig mijn zwakke longen vol kracht. ‘Wish me luck’, zeg ik tegen niemand in het bijzonder. Op mijn gemak schuifel ik terug naar de hoofdingang.

Zodra ik het vertrouwde gezicht van John om een hoek zie verschijnen wordt het menens. Uit mijn broers zachte stem en zijn bijna schuchtere houding maak ik op dat hij op het ergste is voorbereid. Als ik een grappige opmerking maak lacht hij, maar niet van harte. Plaatsvervangende nervositeit.

We waren elkaar een beetje uit het oog verloren, stelden we allebei onlangs vast. Na het overlijden van onze ouders zagen we elkaar maar spo-